

att Riksdagen underdånigst hemställer, det Kongl. Maj:t täcktes i nåder förklara, att hittills gällande förbud för idkande af laxfiske i den så kallade Pukaviksfjorden från utloppet af Mörrums ström till linien emellan Listers hufvud och Sternö udde i Blekinge län icke må utgöra hinder för utöfandet af den strandegare och innehafvare af skattlagda fisken enligt Kongl. Fiskeristadgan den 29 Juni 1852 tillkommande fiskerätt.

Utbedjande mig att få denna min motion remitterad till vederbörligt Utskott, anhåller jag att få till Utskottet öfverlemnade de frågans närmare utredning rörande handlingar.

Stockholm den 27 Januari 1868.

Ola Månsson
från Blekinge.

N:o 304.

Af Herr Aug. Danielsson: Angående förändring i Kongl. Förordningen om klockares löneförmåner den 6 Februari 1681.

I sednare tider hafva lagstadganden blifvit ändrade eller helt och hållet blifvit afskaffade, allt efter som tidens kraf, framåtskridande i upplysning samt industriens och jordbrukets utveckling oundgängligen fordrat. Motståndet har ofta varit segt och derföre kan icke förnekas, det ännu mycket återstår att bortrensa, såväl ur lagen som ur gamla stadganden och författningar, som för nutiden ej äro tillämpliga, och ju längre man dröjer med förändringarne, blifver lagen mer och mer otillämplig och leder till större eller mindre men för samhället, hvarför det ock slutligen börjar anses ej som lag utan som olag.

En nära med Kyrkolagen sammanhängande förordning kräfver en skyndsam ändring, som af många kan anses obetydlig, men för många orter inom Riket dock är af största vikt. Jag menar lagens bestämmelse om klockares aflöning, hvilken fråga i många orter lika nödvändigt erfordrar reglering som presternes aflöningsätt.

Så

Så lemnas nemligen uti 6:te punkten af Kongl. Förordningen den 6 Februari 1681 ett så lydande stadgande: "Klockares rättighet skall vara att bekomma af hvar bonde årligen till lön och underhåll råg en kappe, korn en kappe, hafra en kappe, sedan när vinning sker två öre, för barndop ett öre, för kyrkogång efter barn två öre, efter ett lik två öre, allt i silfvermynt." Härigenom uppkomma inom många församlingar i det nordliga Sverige klockarelöner, som vida öfverstiga presterskapets. Så uppbär klockaren inom Piteå församling, hvarest jag är boende, 100 tunnor spanmål, hvarförutan han är innehafvare af ett ganska godt boställe. Inom grannsocknen Skellefteå uppgår lönen, enligt hvad jag af trovärdiga personer hört, till 120 tunnor, inom Luleå till mellan 70 och 80 tunnor o. s. v. Härtill kommer att dessa löner, dels genom hemmansklyfningar, dels derigenom att nya hemman ingå i skatt, årligen ökas, utan att klockaren mera betungas, men ock utan att församlingens medlemmar tillskyndas större förmåner.

Då man vidare känner att spanmålspriset i nordligaste länen sällan understiger 15 R:dr per gammal tunna, men ofta går derutöfver, erhåller klockaren en lön af 1,500, 1,800 à 2,000 R:dr oberäknadt sportler, som, ehuru väl de icke utgå noggrannt, enligt ofvan åberopade förordning, dock stiga till ej obetydliga belopp.

Denna aflöning synes mig tillräckligt högt tilltagen för en person, som numera, sedan hans skyldighet att undervisa församlingens ungdom upphört, ej har annan tjänstgöring, än att hvarje Söndag infinna sig i kyrkan, der biträda presterna vid gudstjensten, eller med andra ord, upptaga och sjunga första raderna af de psalmer, som skola sjungas.

Huru svårt det måste förefalla sådana församlingar, hvilkas innevånare äro boende på 6, 8 à 10 mils afstånd från kyrkan och äro spridda vidt omkring samt långt aflägsna från hvarandra, att på ett väl ordnad sätt inrätta sin folkundervisning och tillika underhålla en så dyr klockare, är så i ögonen fallande, att jag derom ej behöfver vidare orda; dock vill jag fästa uppmärksamheten derå, att med den del af klockarelönen, som med skäl kan antagas vara öfverflödig, åtminstone några ambulatoriska småbarnsskolor kunna inrättas.

Af hvad jag anfört synes mig klart, att denna författning, om den ock den tid, då den utfärdades och då församlingarne bestodo af 400, 500 à 600 personer hade skäl för sig, numera är alldeles otillämplig, åtminstone i de församlingar, der folkmängden vuxit till 10,000, 12,000 à 14,000 menniskor och der klockaren fått och fortfarande får, såsom jag förut nämnt, ökade inkomster, men minskade skyldigheter.

För att ytterligare visa orimligheten af bibehållandet af 6:te punkten uti 1681 års Förordning, vill jag hafva anmärkt, hurusom uti Kongl. Stadgan, angående folkundervisningen den 18 Juni 1842 medgifves att klockare- och skollärarebefattningarne finge förenas och att den, som innehafver de förenade tjänsterna, finge uppbära de för båda anslagna löner oakortade, såvida de ej sammanräknade öfverstiga

värdet af femtio tunnor spanmål, samt att om begge lönerna tillsammans öfverstiga detta belopp, det då må stå församligen fritt. att å skollärarelönen afdraga öfver-skottet, men ej af klockarelönen. "I båda fallen", heter det, »vare skolläraren för-bunden att sjelf sin medhjelpare i klockaretjenstens bestridande aflöna.» Sedan dess hafva åtskilliga förändringar i skolstadgan blifvit gjorda, såsom Kongl. Cirkuläret den 9 April 1847 samt Kongl. Kungörelserna den 29 Maj 1850 och den 29 September 1853, men uti dessa lagförändringar har man aldrig bestämt något maximum, till hvilket klockarelönen må uppgå, då begge tiensterna äro förenade. Orimligheten att något sådant ej iakttagits ligger klar i dagen, ty om klockare- och skollärare-tiensterna sammanslås inom en församling, der klockarelönen utgjort 100 tunnor och den antagna skolläraren tillerkännes rättighet att uppbära maximum af lönerna, 50 tunnor, enligt skolstadgan, så uppkommer det missförhållande att blott klockare-tjenstens bestridande lemna dubbelt större lön, än på de flesta ställen, der begge tiensterna äro förenade.

Såsom ett talande bevis kan anföras, att klockaretjensten i flera år inom Piteå församling bestreds af vikarie, som derföre uppbar 8 tunnor spanmål och ansåg sig vara fullleligen ersatt för sitt besvär och fullgjorde tjensten till församlingens fulla belåtenhet.

I Kongl. Maj:ts nådiga Förordning om kyrkostämma samt kyrkoråd ock skol-råd den 21 Mars 1862 synes väl härå vara fästadt något afseende, då den uti tionde punkten 2 § bestämmer, att öfverenskommelse rörande presterskaps, skollärares och kyrkobetjenings löneförmåner höra till kyrkostämmas handläggning, men 3 § stadgar att "vid behandling af ärenden, om hvilka särskilda föreskrifter i lag eller författningar äro gifna, ställe sig kyrkostämma till efterrättelse hvad sålunda stadgad är." Den förr åberopade 1681 års författning lägger således hinder i vägen för församlingen att få bestämma den lön, som skäligen bör tillerkännas klockaren.

Då jag vid sistlidna års landsting i Norrbottens län väckte motion i denna fråga, för att erhålla en opinionsyttring af landstinget, får jag härmed bifoga proto-kollsutdrag af den åsigt, hvori landstinget stadnade.

Jag får derföre vördsamt anhålla, det Riksdagen måtte för sin del besluta, att sjetten punkten i Kongl. Förordningen den 6 Februari 1681 samt dermed sammanhängande lagbud, angående klockares löneförmåner, måtte upphävas samt Kongl. Förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd af den 21 Mars 1862 finge utöfva sin gällande kraft.

Stockholm den 27 Januari 1868.

Aug. Danielsson.